

Bibliotheek: B. P. Wiggers van IJsselstein — Schilderijen-zien, wel aan haar doel beantwoorden; vooral omdat dit boekje nòch wijsgeerig nòch diepzinnig is.

Er zijn in den loop der jaren verschillende werken en werkjes op dit gebied verschenen: Plasschaert gaf onder den zelfden titel indertijd een boekje dat overdrukjes van kroniek-artikeltjes bevatte; van Bremmer verschenen „Praktische aesthetische studies”, en „een Inleiding tot het zien van Beeldende Kunst”, van B. van Hasselt „Een deeltje kunst voor Jong Holland”, en ten laatste van Elisabeth Korevaar-Hesseling „Het zien van kunstwerken”. Een heele literatuur dus — mogelijk zijn er zelfs nog meer — waar dit boekje van Mevr. Wiggers van IJsselstein, „een handboekje voor leeken”, waarlijk nog wel bij kan.

De schrijfster is niet iemand die doceert, maar die zelf geniet en anderen ook kunst wil leeren zien. In de voorrede zegt zij dan ook: „Wie nu gaarne elken dag en overal veel moois wil genieten, hij moet beginnen, als er mogelijkheid voor is, veel mooie schilderijen te gaan zien. Schilders zijn de onbewuste onderwijzers, de meesters die ons leeren.... Wat een schilderij voorstelt, een portret, een landschap, een dooden vogel of een grappige geschiedenis, dat is de schilderij niet, dat bepaald de waarde er niet van. Een voorstelling van een mand met aardappelen kan meer kunstwaarde hebben dan menig portret van een kostbaar gekleede dame met een mooi gezichtje”.

Hiermede wordt dus het kardinale punt van kunstgenieten direct aangeraakt.

Trouwens ook verder in het boekje vindt de schrijfster gelegenheid hier en daar een behartigenswaardige wenk te plaatsen. „Komt een werk u vreemd voor, zeg dan niet: dat is mijn smaak niet, tracht liever de bedoeling van den maker te vatten.”

„Laat kritiek over aan degenen, die met inspanning van een half leven, begrip van de kunst der schilders hebben gekregen.”

Maar de schrijfster bepaalt zich niet

tot wijze lessen, zij doorloopt ook vluchtig de verschillende perioden der kunsthistorie, noemt de meer bekende figuren uit ieder tijdperk en karakteriseert hun werk.

Zoo lezen wij van Frans Hals: Nooit ter wereld heeft iemand zoo met de kwast gezwaaid! Zijn werk heeft een uiterlijk alsof hij nooit op eenigen zet terug kwam, alsof hij in een enkelen dag een portret maakte, waar andere maanden voor nodig hadden. En niet alleen schijnt het zoo, maar het is zoo. De verf is zoo dun gelegd, dat het weefsel van het doek er doorschijnt, elke penseelzet is zoo raak dat hij niet meer hoeft overgezet, elke kleur is zoo vast en zuiver dat er niet meer op hoeft teruggekomen te worden.... De plooi, die een lach op de lippen brengen kan, zet hij met een enkele penseelstreek neer, het vochtige in het oog, hij bereikt het met een enkel lichtpunt, de vleugel van een neus, hij brengt er de bewegelijkheid in door een kleinen zet met zijn penseel, hij harkt als het ware den knevel boven de met één toets aangegeven vochtigheid der lippen met donkere vrij zware strepen...”

Het overzicht eindigt met Vincent van Gogh en in het laatste hoofdstuk lezen wij: „... Toen verscheen het werk van Vincent van Gogh, de hartstochtelijke; omverwerper van alles wat was geweest. De man, die als een kind onbevangen wilde leeren zien opnieuw....” Het spreekt van zelf dat dit boekje beknopt is en moet zijn; wie in een zestig bladzijden heel de schilderkunst van af de primitieve tot Vincent van Gogh doorloopt, moet zich wel beperken, maar toch geeft ieder hoofdstuk wel even een inzicht in een tijdperiode en zal de lezer allicht iets nader tot de kunst gebracht hebben.

En is eenmaal de eerste stap op dit terrein gezet, begint men te leeren zien, te vergelijken, dan komt ook de zucht naar meerdere kennis, en zal de leek, voor wie dit boekje bestemd is, ook wel den weg kunnen vinden op het grootere gebied der kunsthistorie.

R. W. P. Jr.